

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור תרגום השבעים – התנ"ך של יהודי מצרים

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – נח חכם noahh@mail.huji.ac.il

1. משנה מגילה א ח

אין בין ספרים לתפילין ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית:

2. בבלי מגילה ט ע"א-ב

דתניא: מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים, והכניסן בשבעים ושנים בתים, ולא גילה להם על מה כינסן. ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם: כתבו לי תורת משה רבכם. נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה, והסכימו כולן לדעת אחת. וכתבו לו "אלהים ברא בראשית", "אעשה אדם בצלם ובדמותי", "ויכל ביום הששי, וישבות ביום השביעי", "זכר ונקבה בראו", ולא כתבו בראם, "הבה ארדה ואבלה שם שפתם", "ותצחק שרה בקרוביה", "כי באפס הרגו שור וברצונם עקרו אבוס", "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושא בני אדם", "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובשאר ארצות ארבע מאות שנה", "וישלח את זאטוטי בני ישראל", "ואל זאטוטי בני ישראל לא שלח ידו", "לא חמד אחד מהם נשאתי", "אשר חלק ה' אלהיך אתם להאיר לכל העמים", "ויילך ויעבוד אלהים אחרים אשר לא צויתי לעובדם", וכתבו לו "את צעירת הרגלים", ולא כתבו לו "ואת הארנבת", מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה, שלא יאמר: שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה.

3. תוספות למגילת אסתר, הקולופון של אסתר היווני

בשנה הרביעית למלוך תלמי וקלאופטרה, הביא דוסיתיאוס, אשר אמר כי הוא כוהן ולוי, ופתולמאיוס בנו, את איגרת הפורים המונחת בזאת, ואמרו עליה שהיא מהימנה ושתרגם אותה לוסימאכוס בן פתולמאיוס מאנשי ירושלים.

לעיון נוסף: איגרת אריסטיאס, בתוך הספרים החיצוניים, מהד' א' כהנא, כרך ב.

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

4. השוואות בין נוסח המסורה ובין תרגום השבעים

דברים א ג-ד	השבעים
...ואת עוג מלך הבשן אשר יושב בעשתרות באדרעי. בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמור	...אשר יושב בעשתרות ובאדרעי בעבר הירדן בארץ מואב החל משה

שמות א א	השבעים
ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה, את יעקב איש וביתו באו	ואלה שמות בני ישראל הבאים [=שבאו והם נמצאים במצרים] מצרימה את יעקב אביהם, איש וביתו באו

שמות ד כ	השבעים
ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על בהמת המשא	ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על בהמת המשא

שמות ד ו	השבעים
ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוציאה והנה ידו מצורעת כשלג	ויאמר ה' לו עוד הבא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוציא את ידו מחיקו והנה ידו כשלג

שמות יב מ	השבעים
ומושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מצרים שלושים שנה וארבע מאות שנה	ומושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מצרים כנען ארבע מאות ושלושים שנה

שמות כב כז	השבעים
אלהים לא תקלל	אלים לא תקלל

דברים כג יח	השבעים
לא תהיה קדשה מבנות ישראל ולא יהיה קדש מבני ישראל	לא תהיה קדשה מבנות ישראל ולא יהיה קדש מבני ישראל. לא תהיה מתקדשת ומצטרפת למסטריות מבנות ישראל ולא יהיה מתקדש ומצטרף למסטריות מבני ישראל

ישעיהו יט יח	השבעים
ביום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מצרים מדברות שפת כנען ונשבעות לה' צב-אות עיר ההרס יאמר לאחת	... עיר הצדק ייקרא לעיר אחת

יחזקאל מז לה	השבעים
...וְשֵׁם הָעִיר מְיֻסֵּם ה' שְׁמָה	ושם העיר מיום שתיברא יהיה שמה

הושע יד ה	השבעים
ארפא משובתם	ארפא משובתם